

## *Легенди та перекази про писанку*

*«Була сувора зима. Птиці не встигли вилетіти у вирій, гинули, замерзали. Люди шанували птиць, як Божі створіння, що приносять весну та радість після холодної зими, позабирали всіх птиць, відігріли у себе й тримали в хатах цілу зиму. Стало пригрівати сильно сонце, весна наближалася. Птиці вилетіли з хотів і полетіли у вирій. Відтіля повернулися і всім принесли писанки та весну. З того часу й стали люди писати писанки...»*



### **ПЕКУН**

*«У Гуцульському краю серед зелених гір є чимало долин і ущелин. Можна зустріти тут такі місця, де майже ніколи не потрапляє сонячне проміння. В одному такому яру з давніх-давен жив злий дух Пекун. За своє життя він ні разу не бачив сонця і не був далі свого яру.*

*Спочатку Пекун гуляв по землі і творив лихі справи. Дуже радів злий дух, якщо йому вдавалось переманити людську душу на свій бік. Одних він залякував своїм страшним виглядом, інших купував за золоті дукати. Але найбільше любив Пекун малих дітей. Якось перед Великоднем вийшов Пекун із схованки і помандрував у Карпатський край вербувати людей для нечистої сили і ганебних справ. У селі неподалік Коломиї злий дух побачив маленьку дівчинку, що малювала писанку.*

*Застосовуючи свої чари, Пекун намагався заворожити дитину. Але маленька гуцулочка так захопилась роботою, що Пекун ніяк не міг привернути її увагу. Нарешті йому вдалося вирвати писанку з дитячих рук, і він чимдуж помчав до схованки. Дитина плакала, а люцифер Пекун радів з дитячих сліз і задумав розбити писанку. Як тільки злий дух вдарив розписаним яйцем об виступ гірської скелі, писанка тріснула. Пекун почав троцтити писанку, топтати її ногами. Але тут сталося чудо: з решток писанки утворилися ланцюги. Пекун аж пащу відкрив від здивування. А тим часом чарівні ланцюги обмотали лапи і шию злого Пекуна і прикували його до стін та дна яру. Пекун спочатку легко, а потім з усієї сили почав рвати ланцюги.*

*З того часу злий Пекун живе в темному яру і не бачить світу білого. Двадцять ланцюгів міцно і надійно тримають злюку в темноті і сирості.*

*Із цієї криївки вій висипає своїх слуг — малих чортенят на обзорини по цілому світу. Коли вони повертаються, Пекун питає у них, чи люди живуть у згоді. Якщо почує, що гніваються чи сваряться між собою, тішиться, бо то його люди. І тоді ланцюги слабнуть, а злюка має нагоду підійти трошки ближче до людей. Далі питає чортенят: „Чи діти шанують родичів? Чи мирно живуть сусіди, а чи, може, сваряться? Чи жінки і дівчатка пишуть писанки, а чи ні?» Коли його посланці кажуть, що люди пишуть писанки, діти шанують батьків і сусіди живуть мирно, у злагоді, то Пекун плаче, бо ті, що пишуть писанки і виконують християнські заповіді співжиття, не можуть стати його людьми. Плачучи, чудовисько намагається зірвати ланцюги, але вони міцні і з кожною доброю справою на землі ці ланцюги стають міцнішими. Не пускатимуть Пекуна вони доти, поки люди пишуть писанки та живуть у злагоді.*

*Сподівається Пекун такого часу, коли люди пересваряться між собою і перестануть писати писанки. Аж тоді він зможе вирватись на волю і запанувати між всіма. Аж тоді настане кінець світу. Сподіваємось, що не вдасться Пекунові дочекатись такого часу, бо діти наші шанують батьків і разом з ними пишуть писанки» («Подарунок на Великдень». -Дрогобич, 1994).*

*«Перші писанки писала Мати Божя. Як Ісус був маленький, то любив гратися писанками. Мати Божя писала писанки йому золотою кисткою. Як Христа взяли*

на муки, Мати Божя писала їх поночі, але писанки виходили дуже гарні, бо Мати Божя, пишучи їх, плакала, сльози її котилися з очей і де слізка на писанку капнула, там зробилася цяточка, тому-то і досі на писанках мистці ставлять цяточки».



Мария Лазарева «Пасхальный натюрморт»

Михаил Андреевич Мохов «Пасха» 1842

«Коли жиди розп'яли Христа, то кров з Його ран стікала на камінці під хрестом, із кожного камінчика поставала крашанка червоного кольору, а від сліз Матері Божої, що стояла біля розп'ятого Христа, що капали на камінчики, з'являлись писанки».

«Коли Спаситель ніс свій хрест на гору Голготу, стрітив чоловіка, що саме ніс до Єрусалима яйця в кошику на продаж. Чоловік видів, як тяжко нести Ісусови хрест, поставив свій кошик у рові при дорзі, а сам кинувся помагати Спасителеві. Ішли вони і несли хрест аж на гору Голготу. Коли ж Ісуса вже і розп'яли, пригадав собі той чоловік за свій кошик та вернув знов на те місце, де его оставив. Приходить — дивиться, а в кошику всі яйця пописані та покрашені. Не поніс же він їх більше на продаж, лише вернув додому та сховав на пам'ятку, бо мав си то чудо за вдяку від Христа, за то, що ему поміг нести хрест. Та від того пішло то, те крашене та писане яєць на Великдень».



*«Як Ісус Христос на Хресті умер, один з єго катів взяв яйце, спік в огни і каже: "Говорять, що Ісус воскресне, а він так воскресне, як з того яйця виклює ся курка. Ледве се сказав, а з яйця виклювався когут і голосно запіяв"».*

*«Як Юда зрадив Ісуса Христа і вернув домів, прийняла мати його вареними яйцями і почала картати за його поступок При тім казала: «Ти продав свого пана, а він тим часом воскресне». На се Юда засміяв ся і відповів: „Мій пан тогди воскресне, як з тих яець вилізуть курчата". Але ледве се вимовив, як з варених яець дійсно вибігли курчата. Юда дуже перелякав ся і повісив ся».*

*«На Київщині оповідають, що коли Ісус Христос ходив зі св. Петром по землі, то вони проходили через одне село, а там жиди були; побачили вони Христа та й почали камінням та грудками жбурляти в Нього. І як торкнеться камінь Ісусової одежі, зробиться з нього писанка, а як торкнеться грудка, то перетвориться на крашанку. Святий Петро позбирав усе те до кишені, а пізніше людям роздав. З того й пішов звичай готувати писанки та крашанки на Великдень.*



*Илья Каверзнев «Светлая Пасха»*

*«На Уманьщині кажуть, що жиди та всякі недовірки спокушали Христа, як Він ішов на страждання. Набрали в пелену камінців і спитали Спасителя: «Що в пелені?» — Христос каже: «Крашене і писане!» Вони відкрили пелену, щоб посміятися, а там справді — крашанки та писанки».*